

Türkiye İşgücü Piyasasının Değerlendirilmesi ve Ulusal İstihdam Stratejisi Hedefleri İle Uyumu

Turkish Labor Market Analyzing and Comformity with National Employment Strategy Targets

Abdülkadir ALTINSOY

Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, aaltinsoy@sakarya.edu.tr

Yunus YİĞİT

Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, yunusyigit@sakarya.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Geliş 27 Mayıs 2017
Düzeltilme Geliş 8 Haziran 2017
Kabul 10 Haziran 2017

Anahtar Kelimeler:

Ulusal İstihdam Stratejisi, İşgücü Piyasaları, İşsizlik, İstihdam

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

ÖZET

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından, işgücü piyasasındaki yapısal problemlerin çözümü ve özellikle işsizlik ve istihdama katılımın artırılması yönünde çözümler geliştirmek amacı ile 2014'te Ulusal İstihdam Stratejisi hazırlanmıştır. Bu kapsamda makroekonomik olarak üç, temel politika eksenli olarak dört başlık altında toplam yirmi adet somut hedef bulunmaktadır. Bu çalışmada 2014'te Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayınlanan Ulusal İstihdam Stratejisi'nin makroekonomik ve temel politika hedefleri ile işgücü piyasalarının 2000 ve sonrası durumunun karşılaştırmalı analizi yapılmıştır.

İşgücü piyasalarının temel göstergelerinden olan; işgücüne katılma, işsizlik, istihdam ve kayıt dışı çalışma oranları ile ilgili veriler, Türkiye İstatistik Kurumu ve ilgili bakanlıklardan derlenerek, Ulusal İstihdam Stratejisi'nin makroekonomik ve temel politika hedefleri ile karşılaştırılmıştır.

ARTICLE INFO

Article History:

Received 27 May 2017
Received in revised form 8 June 2017
Accepted 10 June 2017

Keywords:

National Employment Strategy, Labor Market, Unemployment, Employment

© 2017 PESA All rights reserved

ABSTRACT

The National Employment Strategy were prepared by the Ministry of Labor and Social Security in 2014 with the aim of solving structural problems in the labor market and particularly, increasing the participation of unemployment and employment. In this context, macroeconomic and basic policy was added. There are a total of twenty tangible targets under four headings with three macro-economic policies

In this study, the fundamental policy goals of the National Employment Strategy published by the Ministry of Labour and Social Security in 2014 and a comparative analysis of the situation of the labor force market in 2000 and later were made.

The basic indicators of the labor force market; data on participation in the labor force, unemployment, employment and informal working rates are compared with the fundamental policy goals of the National Employment Strategy by compiling from the Turkish Statistical Institute and relevant ministries

GİRİŞ

Gelişmişlik seviyesi bakımından ileri olan ũlkelerde dahi işsizlikle mũcadele ve bu bağlamda istihdamın artırılması, işgücü piyasalarının en temel problemlerinin başında gelmektedir. Bu kapsamda kısa, orta ve uzun vadeli istihdam stratejileri oluşturulmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Gũvenlik Bakanlığı tarafından 2014’te temelde istihdam sorununun ve işgücü piyasaları problemlerinin çözümleri için Ulusal İstihdam Stratejisi hazırlanmıştır.

Ulusal İstihdam Stratejisi’nin kısa ve orta vadeli eylem planları bulunmaktadır. Orta vadeli stratejiler (2014-2023) kapsamında; kalkınma planları, yũksek bũyũmenin sağlanması, bũyũmenin istihdam etkisinin artırılması ve kayıt dışılığın azaltılması gibi dũrt konu ũzerinde temel politikalar belirlenmiştir. Bu hedefler belirlenirken Avrupa İstihdam Stratejisi ve (ILO) Uluslararası Çalışma Örgũtũ’ nũn 122 sayılı İstihdam Politikası Sözlüşmesi gereği işsizliğin asgari seviyelere indirilmesi ve istihdamın yapısının ve niteliğinin geliştirmesi esas alınmıştır.

Ulusal İstihdam Stratejisi kapsamında; 3 adet makroekonomik hedef ve Eğitim İstihdam İlişkisinin Gũçlendirilmesi, İşgücü Piyasasında Gũvence ve Esnekliğin Sağlanması, Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması ve İstihdam Sosyal Koruma İlişkisinin Gũçlendirilmesi başlıkları altında dũrt temel politika hedefleri belirlenmiştir. Temel politika eksenli hedefler içerisinde 20 adet somut hedef bulunmaktadır.

Bu çalışmada ulusal istihdam stratejisi kapsamında belirlenen makroekonomik ve temel politika eksenli somut hedefler ve işgücü piyasasının mevcut durumu ile uyumu değerlendirilmektedir.

1. Literatũr Taraması ve Yŕntem

Bu çalışmada, Çalışma ve Sosyal Gũvenlik Bakanlığı’nın hazırladığı Ulusal İstihdam Stratejisi’nin orta vadeli programı gŕz ŕnũnde bulundurularak, işgücü piyasalarının temel göstergelerinden olan; iřgũcũne katılma, işsizlik, istihdam ve kayıt dışı çalışma oranları TUIK verilerinden derlenmiş ve Ulusal İstihdam Stratejisi’nin makroekonomik temel politika hedefleri ile karşılaştırılmıştır.

Çalışmada veri toplama ve yorumlama yŕntemi ağırlıklı olarak kullanılmakla birlikte eldeki verilerin kısa ve orta vadedeki hedeflerle karşılaştırılarak veri analizi yŕntemi kullanılmıştır.

2. İřgũcũ Piyasalarının Genel Değerlendirmesi

Bu başlık altında 2000-2016 arasındaki iřgũcũne katılma, istihdam, işsizlik, 15-24 yaş arası nũfusun iřgũcũ gŕrũnũmũ ve kayıt dışı çalışma verileri incelenecektir.

2.1. İřgũcũne Katılma

Tũrkiye’de 2000-2016 arası iřgũcũne katılma oranları Tablo 1’de gŕsterilmiřtir. 2000’de %49,9 olan iřgũcũne katılma oranı 2007’ye gelindiğinde %46,2 seviyesine gerilemiştir. Bu oran, son 16 yıl içerisindeki en dũřũk seviyedir. 2007’den itibaren dũzenli bir artış eğilimi gŕsteren iřgũcũne katılma oranı 2010’da %48,8, 2015’te ise %51,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Cinsiyete gŕre iřgũcũne katılma oranına bakıldığında erkeklerin iřgũcũne katılma oranı ile kadınların iřgũcũne katılma oranı arasında bũyũk bir fark gŕrũlmektedir. Erkek iřgũcũne katılma oranı 2000’de %73,7 iken bu oran kadınlarda %26,6 seviyesinde kalmıştır. 2007’den itibaren hem erkek hem de kadın iřgũcũne katılma oranında artış meydana gelmiştir. 2007’de %69,8 olan erkek iřgũcũne katılma oranı 2015’de %71,6 seviyesine yũkselmiřtir. Aynı dŕnemde kadın iřgũcũne katılma oranı ise %23,6’dan %31,5 seviyesine çıkmıştır. Son yıllarda her ne kadar kadın iřgũcũne katılma oranında bir artış gŕrũlse de bu seviyenin Avrupa Birliği ũlkelerinin genel ortalamasının (%66,8) çok gerisinde kaldığı gŕrũlmektedir (ec.europa.eu/eurostat, 2017).

Tablo 1: Yıllar ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılma Oranı

Yıllar	Toplam	Erkek	Kadın
2000	49,9	73,7	26,6
2001	49,8	72,9	27,1
2002	49,6	71,6	27,9
2003	48,3	70,4	26,6
2004	46,3	70,3	23,3
2005	46,4	70,6	23,3
2006	46,3	69,9	23,6
2007	46,2	69,8	23,6
2008	46,9	70,1	24,5
2009	47,9	70,5	26,0
2010	48,8	70,8	27,6
2011	49,9	71,7	28,8
2012	50,0	71,0	29,5
2013	50,8	71,5	30,8
2014	50,5	71,3	30,3
2015	51,3	71,6	31,5
2016*	52,8	72,5	33,5

*TÜİK 2016 Eylül verileri kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK verilerinden derlenmiştir.

Eğitim durumlarına göre işgücüne katılım oranları incelendiğinde en yüksek oranın yükseköğretimde, en düşük oranın ise okur-yazar olmayan kesimde olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne katılma oranları da yükselmektedir. 2000’de işgücüne katılma oranları okur-yazar olmayan nüfusta %31,5, lise altı eğitim almış nüfusta %50,1, lise eğitimi almış nüfusta %55,3 ve yükseköğretim eğitimi almış nüfusta ise %78,2 olarak gerçekleşmiştir. 2000’den itibaren okur-yazar olmayan nüfusun işgücüne katılım oranındaki düşüş dikkat çekmektedir. 2000’de okur-yazar olmayan nüfusun işgücüne katılım oranı %31,5 seviyesinde iken bu oran 2015’te %18,8 seviyesine gerilemiştir. Yükseköğretim eğitimi almış nüfusla birlikte en yüksek işgücüne katılım oranları mesleki veya teknik lise eğitimi almış nüfusta meydana gelmektedir. 2015’te mesleki veya teknik lise eğitimi görmüş nüfusun işgücüne katılım oranı %65,7 iken bu oran yükseköğretim eğitimi almış kesimde %79,8’dir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi yüksek eğitim almış kadınların işgücüne katılım oranı %70 seviyelerindedir. Bu oranın, kadınların toplam işgücüne katılım oranı ile karşılaştırıldığında bariz bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir. 2000’de okur-yazar olmayan kadın nüfusun işgücüne katılım oranı %25,2, lise altı eğitim almış kadın nüfusun işgücüne katılım oranı %23, lise eğitimi almış kadın nüfusun işgücüne katılım oranı %31,8 ve yükseköğretim eğitimi almış kadın nüfusun işgücüne katılım oranı %70,1 seviyesindedir. 2015’e gelindiğinde yükseköğretim eğitimi almış kadın nüfusun işgücüne katılım oranı %71,6 iken bu oran erkeklerde %86,2’dir.

Tablo 2: Eğitim Durumlarına Göre İşgücüne Katılma Oranı

Yıllar	Okur-Yazar Olmayanlar			Lise Altı Eğitimliler			Lise			Mesleki veya Teknik Lise*			Yüksek Öğretim		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2000	31,5	56,7	25,2	50,1	74,9	23,0	55,3	70,8	31,8	-	-	-	78,2	83,2	70,1
2001	30,3	52,5	24,8	49,9	73,7	24,2	56,0	71,6	31,1	-	-	-	79,2	84,3	70,8
2002	28,8	48,1	24,4	49,2	72,3	24,9	55,1	69,7	31,9	-	-	-	79,5	84,5	71,5
2003	28,2	48,7	23,6	47,5	70,7	23,4	53,3	69,0	28,9	-	-	-	77,7	82,7	69,5
2004	21,6	44,3	16,6	45,4	69,9	20,2	49,7	67,1	26,1	65,2	79,9	39,4	78,9	84,2	70,3
2005	19,9	41,9	15,6	45,3	69,9	19,9	49,6	66,6	26,9	65,0	80,9	36,8	77,9	83,5	69,1
2006	18,7	39,2	14,7	45,0	69,1	20,1	49,7	66,2	27,9	63,8	79,8	36,2	77,2	82,6	68,8
2007	18,1	36,9	14,4	44,6	69,0	19,6	48,8	64,9	28,4	64,5	80,6	36,4	77,3	82,6	69,4
2008	18,1	36,0	14,5	44,9	69,2	20,2	49,9	66,2	29,1	65,0	80,3	38,3	77,6	82,7	70,0
2009	18,8	37,1	15,0	45,8	69,1	21,8	52,0	69,1	30,4	65,4	81,0	39,1	78,0	83,1	70,8
2010	19,8	36,8	16,3	46,8	69,2	23,8	51,4	68,1	30,4	65,8	81,2	39,8	78,8	84,3	71,0
2011	20,5	37,8	17,1	47,8	69,9	25,1	52,1	69,7	30,3	65,5	81,2	39,2	79,3	85,3	70,8
2012	19,7	34,0	16,7	47,6	69,1	25,6	51,9	69,1	30,6	64,6	80,5	38,1	79,1	85,1	70,9
2013	20,1	33,8	17,4	48,0	69,1	26,3	53,1	70,1	32,1	65,1	81,3	39,3	80,1	86,1	72,2
2014	19,1	33,6	16,0	47,8	68,9	25,8	53,5	71,0	31,9	65,0	80,4	39,8	79,2	85,0	71,3
2015	18,6	30,9	16,1	48,1	68,8	26,6	54,1	71,3	32,7	65,4	81,1	40,8	79,8	86,2	71,6
2016**	18,8	30,0	16,4	49,0	69,6	27,8	55,8	72,4	35,4	65,7	81,4	41,5	80,0	86,3	72,2

*2000-2004 yılları arasında TÜİK tarafından Lise ve Mesleki veya Teknik Lise ayırımına gidilmemiş, Lise ve Dengi Meslek Lisesi olarak tek sütunda gösterilmiştir. 2004'ten itibaren ise Lise ile Mesleki veya Teknik Lise ayırımına gidilerek ayrı olarak gösterilmiştir.

**TÜİK 2016 Eylül verileri kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK verilerinden derlenmiştir.

2.2. İstihdam

Tablo 3’de Türkiye’deki istihdam oranları kadın-erkek ayrımına göre yıllar itibariyle verilmiştir. 2000’de istihdam oranı %46,7 olarak gerçekleşmiş ve bu yıldan 2005’e kadar düzenli olarak düşüş eğilimi göstermiştir. 2009’da %41,2 oranına gerileyerek son 15 yıldaki en düşük seviyesini gören istihdam oranı bu yıldan günümüze kadar (2016 Eylül) artış göstermiştir. 2010’da %43 olan istihdam oranı, 2015’te %46 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Cinsiyete göre istihdam oranına bakıldığında işgücüne katılım oranında olduğu gibi burada da bariz bir fark görülmektedir. 2000’de erkeklerin istihdam oranı %68,9 seviyesinde gerçekleşirken bu oran kadınlarda %24,9 seviyesinde kalmıştır. Erkeklerin istihdam oranı 2009’a kadar düşüş eğilimi göstermiş ve bu yılda %60,7 seviyesinde kalmıştır. 2010’dan itibaren artış gösteren erkeklerin istihdam oranı 2015’te %65 seviyesine çıkmıştır. Kadınların istihdam oranı yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemiştir. 2005’te %20,7 olan kadınların istihdam oranı bu yıldan itibaren düzenli bir şekilde yükselmiş, 2010’da %24 ve 2015’te %27,5 seviyesine çıkmıştır.

Tablo 3: Yıllar ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı

Yıllar	Toplam	Erkek	Kadın
2000	46,7	68,9	24,9
2001	45,6	66,5	25,1
2002	44,4	63,9	25,3
2003	43,2	62,9	23,9
2004	41,3	62,7	20,8
2005	41,5	63,2	20,7
2006	41,5	62,9	21,0
2007	41,5	62,7	21,0
2008	41,7	62,6	21,6
2009	41,2	60,7	22,3
2010	43,0	62,7	24,0
2011	45,0	65,1	25,6
2012	45,4	65,0	26,3
2013	45,9	65,2	27,1
2014	45,5	64,8	26,7
2015	46,0	65,0	27,5
2016*	46,8	65,7	28,3

*TÜİK 2016 Eylül verileri kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK verilerinden derlenmiştir.

İstihdam edilenlerin işteki durumları incelendiğinde en yüksek payın ücretli ve yevmiyeli çalışanlarda olduğu görülmektedir. Ücretli ve yevmiyeli çalışanları, sırasıyla kendi hesabına çalışanlar, ücretsiz aile işçileri ve işverenler takip etmektedir.

2004-2016 arasında istihdam edilenler içerisinde ücretli ve yevmiyeli çalışanların payı artış göstermektedir. 2004’te %54,5 olan ücretli ve yevmiyeli çalışanların oranı 2010’da %60,9 ve 2015’te %67 seviyesine yükselmiştir. 2004-2008 arası artış eğilimi gösteren işverenlerin payı ise 2009’dan itibaren düşüş göstermiştir. 2004’te istihdam edilenler arasında işverenlerin payı %5,1 iken bu oran 2008’de %5,9’a yükselmiş ve bu yıldan itibaren düşüş eğilimi göstererek 2015’te %4,4 seviyesine gerilemiştir. Kendi hesabına çalışanlar ve ücretsiz aile işçilerinin istihdam edilenler arasındaki payları 2004’e kıyasla gerilemiştir. 2004’te %23,3 olan kendi hesabına çalışanların oranı 2015’te %16,8 seviyesine gerilemiştir. Aynı yıllarda ücretsiz aile işçilerinin payı da %17,2’den %11,8’e düşmüştür.

Tablo 4: İstihdam Edilenlerin Yıllara GÖre İşteki Durumu

Yıllar	Ücretli veya Yevmiyeli	İşveren	Kendi Hesabına Çalışan	Ücretsiz Aile İşçisi
2004	54,5	5,1	23,3	17,2
2005	57,0	5,5	23,4	14,2
2006	58,9	5,7	22,3	13,1
2007	60,4	5,7	21,1	12,7
2008	61,0	5,9	20,4	12,7
2009	60,0	5,7	20,8	13,5
2010	60,9	5,3	20,1	13,6
2011	61,7	5,2	19,4	13,7
2012	62,9	5,0	18,9	13,2
2013	64,1	4,6	18,7	12,6
2014	66,0	4,5	17,3	12,2
2015	67,0	4,4	16,8	11,8
2016*	67,2	4,5	16,3	12,0

*TÜİK 2016 Eylül verileri kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK verilerinden derlenmiştir.

2.3. İşsizlik

Gelişmiş ya da gelişmekte olan ÷lkeler ayrımı yapılmaksızın işsizlik tüm ÷lkelerin işgücü piyasalarında temel problemlerin başında gelmektedir. Tablo 5’de yıllar ve cinsiyete göre işsizlik oranları gösterilmektedir. 2000’de %6,5 olan işsizlik oranı daha sonraki yıllarda artış eğilimi göstererek %10’larda bir seyir izlemiştir. 2008 Krizinin etkisiyle birlikte 2009’da %14’lere yükselen işsizlik oranında son 15 yıldaki en yüksek seviye gör÷lmüştür. İşsizlik oranı 2009’dan 2012’ye kadar düş÷ş eğilimi göstererek %9,2 seviyesine gerilemiştir. 2012’den itibaren düzenli olarak artış eğiliminde olan işsizlik oranı 2015’te %10,3 olarak gerçekleşmiştir. 15 Aralık 2016 tarihinde yayınlanan son Türkiye İstatistik Kurumu İşgücü İstatistiklerinde 2016 Eylül ayı işsizlik oranı %11,3 seviyesindedir.

Kadın-erkek ayrımına göre işsizlik oranları incelendiğinde 2000-2003 arasında kadınların işsizlik oranının erkeklerin işsizlik oranına kıyasla daha düşük seviyelerde olduğu gör÷lmektedir. 2000’de kadınların işsizlik oranı %6,3 iken bu oran erkeklerde %6,6’dır. 2004’ten itibaren kadınların işsizlik oranı erkeklerin işsizlik oranından daha yüksek seviyede gerçekleşmiştir. 2005’te kadınların işsizlik oranı %11,2, erkeklerin işsizlik oranı ise %10,5’dir. 2015’e gelindiğinde ise işsizlik oranının kadınlarda %12,6 seviyesinde iken erkeklerde bu oranın %9,2 olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 5: Yıllar ve Cinsiyete GÖre İşsizlik Oranı

YILLAR	TOPLAM	ERKEK	KADIN
2000	6,5	6,6	6,3
2001	8,4	8,7	7,5
2002	10,3	10,7	9,4
2003	10,5	10,7	10,1
2004	10,8	10,8	11,0
2005	10,6	10,5	11,2
2006	10,2	9,9	11,1
2007	10,3	10,0	11,0
2008	11,0	10,7	11,6
2009	14,0	13,9	14,3
2010	11,9	11,4	13,0
2011	9,8	9,2	11,3
2012	9,2	8,5	10,8
2013	9,7	8,7	11,9

2014	9,9	9,0	11,9
2015	10,3	9,2	12,6
2016*	11,3	9,3	15,5

*TÜİK 2016 Eylül verileri kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK verilerinden derlenmiştir.

Eğitim durumlarına göre işsizlik oranları incelendiğinde en düşük işsizlik oranının okur-yazar olmayan kesimde, en yüksek işsizlik oranının ise lise eğitimi almış kesimde olduğu görülmektedir. 2000’de okur-yazar olmayan kesimde %3,4 olan işsizlik oranı 2015’te %5,3 seviyesine yükselmiştir. Aynı yıllarda lise eğitimi almış kesimin işsizlik oranı %10,6’dan %12,4’e çıkmıştır. Mesleki veya teknik lise eğitimi almış kesimin işsizlik oranı düz lise eğitimi almış kesime göre daha düşüktür. Tablo 6’da görüldüğü gibi yükseköğretim eğitimi almış kesimin işsizlik oranı artmaktadır. 2000’de yükseköğretim eğitim almış kesimin işsizlik oranı %7 iken bu oran 2005’te %10’a 2015’te ise %11 seviyesine yükselmiştir.

Eğitim durumlarına göre işsizlik oranının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında lise altı eğitimliler ve okur-yazar olmayan kesimde kadın işsizlik oranının erkek işsizlik oranına kıyasla daha düşük seviyede olduğu görülmektedir. 2015’te okur-yazar olmayan kesimde kadın işsizlik oranı %2,9 iken erkeklerde bu oran %11,3 seviyesindedir. Lise ve üstü eğitim almış kesimde işsizlik oranları incelendiğinde ise kadın işsizlik oranının erkek işsizlik oranından daha yüksek seviyelerde olduğu görülmektedir. 2015’te lise eğitimi almış kadın işsizlik oranı %20,3, erkek işsizlik oranı ise %9,5’dir. Yine aynı yılda yükseköğretim görmüş kesimde kadın işsizlik oranı %16,3 iken bu oran erkek işsizlik oranında %7,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 6: Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Oranı

Yıllar	Okur-Yazar Olmayanlar			Lise Altı Eğitimliler			Lise			Mesleki veya Teknik Lise*			Yüksek Öğretim		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2000	3,4	5,6	2,2	5,7	6,1	4,4	10,6	8,9	16,4	-	-	-	7,0	5,9	9,1
2001	3,1	6,7	1,1	7,8	8,3	6,1	13,3	11,4	20,3	-	-	-	7,8	6,7	9,9
2002	4,6	8,9	2,6	9,6	10,6	6,6	14,7	12,0	24,0	-	-	-	11,1	9,2	14,7
2003	7,0	11,4	5,0	10,2	11,0	7,6	12,8	10,7	20,5	-	-	-	11,1	8,9	15,3
2004	4,3	8,9	1,7	9,7	10,4	7,3	14,7	12,3	22,9	16,0	13,0	26,6	12,2	9,8	17,0
2005	4,9	10,1	2,3	10,1	10,7	8,1	13,9	11,1	23,2	13,6	11,0	23,9	10,0	7,9	14,1
2006	4,8	11,0	1,6	9,8	10,1	8,6	14,0	11,1	23,0	11,8	9,4	20,9	9,6	7,7	13,0
2007	5,2	12,4	1,7	9,8	10,3	7,8	13,9	11,0	22,1	12,0	9,7	20,9	9,7	7,4	13,9
2008	6,3	14,1	2,5	10,7	11,3	8,9	14,1	11,8	20,6	11,7	9,2	20,6	10,3	8,1	14,3
2009	8,0	17,6	3,0	13,9	14,7	11,4	18,0	15,1	26,3	15,6	12,7	25,9	12,1	9,6	16,3
2010	6,0	13,7	2,4	11,6	12,1	10,3	15,9	12,6	24,9	13,2	10,5	22,5	11,0	8,0	15,9
2011	4,6	10,7	2,0	9,3	9,6	8,5	12,6	9,5	21,3	11,0	8,4	20,0	10,4	7,6	15,2
2012	3,9	9,9	1,4	8,7	8,9	8,1	11,8	9,2	19,0	10,1	7,5	19,4	10,1	7,2	14,7
2013	4,9	11,6	2,3	9,3	9,3	9,4	12,0	9,0	20,1	10,5	7,5	20,4	10,3	7,4	15,1
2014	6,3	13,6	3,0	9,4	9,5	9,3	11,9	9,3	19,1	10,6	8,0	19,3	10,6	7,6	15,5
2015	5,3	11,3	2,9	10,0	10,0	10,1	12,4	9,5	20,3	10,2	7,7	18,1	11,0	7,6	16,3
2016**	4,7	9,3	2,9	10,0	9,2	12,0	13,1	9,5	22,1	12,9	9,3	23,7	14,0	9,8	20,2

* 2000-2004 yılları arasında TÜİK tarafından Lise ve Mesleki veya Teknik Lise ayırımına gidilmemiş, Lise ve Dengi Meslek Lisesi olarak tek sütunda gösterilmiştir. 2004'ten itibaren ise Lise ile Mesleki veya Teknik Lise ayırımına gidilerek ayrı olarak gösterilmiştir.

** TÜİK 2016 Eylül verileri kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK verilerinden derlenmiştir.

2.4. 15-24 Yaş Arası Nüfusun (Genç Nüfus) İşgücü Durumu

15-24 yaş arası nüfus, genç nüfus olarak kabul edilmektedir. Tablo 7’de 15-24 yaş arasındaki nüfusun yıllara ve cinsiyete göre işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı gösterilmektedir.

15-24 yaş arası nüfusun 2000’de işgücüne katılım oranı %42,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. İşgücüne katılım oranı 2006’ya kadar düşüş eğilimi göstermiş ve bu yılda %37,4 seviyesine gerilemiştir. 2007’den itibaren artış eğilimi gösteren genç nüfusun işgücüne katılım oranı 2015’te %42 seviyesine yükselmiştir. 15+ nüfusta olduğu gibi 15-24 yaş arası nüfusta da kadınların işgücüne katılım oranı, erkeklerin işgücüne katılım oranının gerisinde kalmıştır. 2015’te erkeklerin işgücüne katılım oranı %54,2 iken kadınlarda bu oran %29,8’dir.

Genç nüfusun istihdam oranı 2000’de %37 seviyesindedir. Yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izleyen istihdam oranı 2010’a gelindiğinde %30’a gerilemiş ve sonraki yıllarda artış eğilimi göstererek 2015’te %34,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015’te erkeklerin istihdam oranı %45,2 iken kadınlarda bu oran %23,2’dir.

İşsizlikten en fazla etkilenen grup 15-24 yaş arası nüfustur. Genç nüfusun işsizliği sorunu Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de büyük bir sorun teşkil etmektedir. 2000’de genç nüfusta işsizlik oranı %13,1 seviyesinde gerçekleşmiş ve bu oran son 15 yıldaki en düşük oran olarak görülmektedir. Yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izleyen genç işsizlik oranı 2009’da %25,3 seviyesine yükselmiştir. Sonraki yıllarda genç işsizlik oranı her ne kadar düşüş eğilimi gösterse de 2015’te bu oran %18,5 seviyesindedir. 2000-2003 arasında kadın genç işsizlik oranı erkek genç işsizlik oranının gerisindedir. 2004’ten itibaren (2009 hariç) ise kadın genç işsizlik oranı, erkek genç işsizlik oranının üzerinde bir seyir izlemiştir. 2015’te kadın genç işsizliği %22,2 iken bu oran erkeklerde %16,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 7: 15-24 Yaş Arasındaki Nüfusun Yıllar ve Cinsiyete Göre İşgücü Durumu

Yıllar	İşgücüne Katılma Oranı			İstihdam Oranı			İşsizlik Oranı		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2000	42,5	57,4	28,1	37,0	49,7	24,8	13,1	13,7	11,9
2001	42,1	56,3	28,5	35,3	46,7	24,4	16,2	17,2	14,4
2002	40,9	53,3	29,0	33,0	42,4	24,1	19,2	20,3	17,1
2003	38,4	50,6	26,8	30,5	39,7	21,7	20,5	21,4	18,9
2004	37,8	51,3	25,0	30,0	40,8	19,8	20,6	20,5	20,7
2005	37,7	51,7	24,5	30,2	41,6	19,4	19,9	19,5	20,5
2006	37,4	51,1	24,4	30,3	41,8	19,3	19,1	18,3	20,6
2007	37,7	51,6	24,4	30,2	41,5	19,3	20,0	19,6	20,8
2008	38,1	51,7	25,1	30,3	41,3	19,8	20,5	20,1	21,2
2009	38,7	52,2	25,8	28,9	39,0	19,3	25,3	25,4	25,0
2010	38,3	50,9	26,3	30,0	40,2	20,3	21,7	21,0	23,0
2011	39,3	52,3	26,8	32,1	43,4	21,2	18,4	17,1	20,7
2012	38,2	50,8	25,9	31,5	42,5	20,7	17,5	16,3	19,9
2013	39,6	51,9	27,5	32,2	43,1	21,5	18,7	17,0	21,9
2014	40,8	54,0	27,4	33,5	45,0	22,0	17,9	16,6	20,4
2015	42,0	54,2	29,8	34,2	45,2	23,2	18,5	16,5	22,2
2016*	43,9	55,7	31,9	35,1	46,4	23,7	19,9	16,6	25,6

*TÜİK 2016 Eylül verileri kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK verilerinden derlenmiştir.

2.5. Kayıt Dışı alışma

Tablo 8’de yıllar ve cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı gösterilmektedir. 2008’de %43,5 olan kayıt dışı istihdam oranı, 2009’da %43,8 seviyesine yükselmiş ancak daha sonraki yıllarda düşüş eğilimi göstererek 2015’de %33,6 seviyesine gerilemiştir. Aralık 2016’da yayınlanan Türkiye İstatistik Kurumu İşgücü İstatistiklerinde 2016 Eylül dönemi kayıt dışı istihdam oranı bir puan artarak %34,6 seviyesine yükselmiştir.

Cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranları incelendiğinde kadınlarda bu oranın erkeklere kıyasla daha yüksek seviyelerde olduğu görülmektedir. 2008’de kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı %58,5 iken erkeklerde bu oran %38,2 seviyesindedir. 2015’e gelindiğinde hem erkek hem de kadın kayıt dışı çalışma oranı gerilemiştir. Bu yılda kayıt dışı istihdam oranı erkeklerde %28,6, kadınlarda ise %46 seviyesindedir.

Tablo 8: Yıllar ve Cinsiyete Göre Kayıt Dışı İstihdam Oranı

Yıllar	Toplam	Erkek	Kadın
2008	43,5	38,2	58,5
2009	43,8	38,3	58,4
2010	43,3	37,2	58,5
2011	42,1	35,7	57,8
2012	39,0	32,7	54,2
2013	36,8	30,2	52,0
2014	35,0	29,3	48,4
2015	33,6	28,6	46,0
2016*	34,6	29,8	45,3

*TÜİK 2016 Eylül verileri kullanılmıştır.

Kaynak: SGK ve TÜİK verilerinden derlenmiştir.

Tablo 9’da yıllar itibariyle tarım dışındaki sektörlerde kayıt dışı istihdam oranı gösterilmektedir. 2008’de %23,7 olan tarım dışı sektörlerde kayıt dışı istihdam oranı 2011’e kadar artış eğilimde iken daha sonraki yıllarda düşüş eğilimi göstermiştir. 2011’de %25,5 olan tarım dışı sektörlerde kayıt dışı istihdam oranı 2015’e gelindiğinde %20,6 seviyesine gerilemiştir.

Tablo 9: Yıllara Göre Tarım Dışı Sektörlerde Kayıt Dışı İstihdam Oranı

Yıllar	Toplam
2008	23,7
2009	24,7
2010	25,2
2011	25,5
2012	24,6
2013	23,6
2014	21,1
2015	20,6
2016*	22,0

*TÜİK 2016 Eylül verileri kullanılmıştır.

Kaynak: SGK ve TÜİK verilerinden derlenmiştir.

3. Ulusal İstihdam Stratejisinin İşgücü Piyasasına Yönelik Hedefleri

Çalışmanın bu kısmında, ulusal istihdam stratejisi kapsamında işgücü piyasasına yönelik belirlenen ve 2023’e kadar gerçekleştirilmesi beklenen makroekonomik hedefler ile temel politika eksenli hedefler tablo halinde verilmiştir.

Tablo 10: Ulusal İstidam Stratejisi (2014-2023) Makroekonomik ve Temel Politika Eksenleri Hedefleri

Makroekonomik Hedefler
<ul style="list-style-type: none"> ✓ İşsizlik oranı, 2023 itibarıyla % 5 düzeylerine indirilecektir. ✓ İstihdam oranı, 2023 itibarıyla % 55 düzeylerine yükseltilecektir. ✓ Tarım dışı sektörde kayıt dışı istihdam oranı, 2023'te % 15'in altına indirilecektir.
Eğitim-İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ✓ İşgücü piyasasının önceliklerine göre 2014 sonuna kadar Ulusal Yeterlilik Çerçevesi hazırlanacaktır. ✓ 2015'te İŞKUR personel sayısı 12 bine çıkarılacaktır. ✓ Aktif İşgücü Piyasası Programları kapsamında 2014'ten itibaren her yıl 400 bin kişiye işgücü yetiştirme kursu sağlanacaktır. ✓ İşgücü yetiştirme kursunu başarı ile bitirenlerin işe yerleştirilme oranı 2015'e kadar % 40'a çıkarılacaktır. ✓ Hayat boyu öğrenmeye katılım oranı 2023'e kadar % 15'lere çıkarılacaktır. ✓ 2023'e kadar iş piyasasının ihtiyaç duyduğu tüm mesleklerde standartlar ve yeterlilikler hazırlanacaktır.
İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kısmi süreli çalışanların oranının toplam istihdama oranı stratejinin son yılı olan 2023'te AB seviyesine yükseltilecektir. ✓ İş Yapma Kolaylığı Endeksi içinde yer alan ve Türkiye için 0,64 olan İşçi İstihdam Etme Endeksi değeri, 2023'te OECD ortalaması düzeyine getirilecektir. ✓ Esnek çalışanların sendikal hakları ve sosyal güvenlikleri ile ilgili iyileştirmeler sağlanacaktır.
Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kadınların işgücüne katılım oranı 2023'e kadar % 41 düzeyine çıkarılacaktır. ✓ Kadınların 2012 itibarıyla % 54,2 düzeyinde gerçekleşen kayıt dışı çalışma oranı 2023'te % 30'a düşürülecektir. ✓ Genç işsizliği oranı, genel işsizlik oranına yaklaştırılacaktır. ✓ 2013 itibarıyla kamu sektöründe 22 bin 302 olan engelli memur acık kontenjanının tamamı ile kamu ve özel sektörde 28 bin 864 olan engelli işçi acık kontenjanının tamamı 2015'e kadar doldurulacaktır. ✓ Uzun süreli işsizlerin oranı, 2012'de gerçekleşen % 24,9 seviyesinden, 2023'e kadar % 15'e indirilecektir.
İstihdam-Sosyal Koruma İlişkisinin Güçlendirilmesi Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ✓ İşsizlik ödeneği alanların toplam işsizlere oranı, 2012'deki % 14,5 seviyesinden 2023'e kadar % 25'e yükseltilecektir. ✓ 2008, 2009 ve 2010 yıllarının ortalamasına göre; % 31 olan işsizlik ödeneği alanlardan işten çıkış tarihinden itibaren bir yıl içinde işe girenlerin oranı 2015'te % 40'a yükseltilecektir. ✓ 2023'te sosyal yardım alanlardan çalışabilir durumda olanların tamamına iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunulacaktır. ✓ Sosyal yardım alanlardan çalışabilir durumda olanların % 25'i bir yıl içerisinde işe yerleştirilecektir. ✓ 2023'te özellikle sanayide ağır ve tehlikeli işlerde, sokakta ve mevsimlik gezici geçici tarımda gerçekleşen çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri tamamen ortadan kaldırılacak, diğer alanlarda çocuk işçiliği ise % 2'nin altına düşürülecektir. ✓ Çalışan yoksulların oranı 2023'e kadar % 5 seviyesine düşürülecektir.

Kaynak: Ulusal İstihdam Stratejisi 2014-2023'den yararlanılarak oluşturulmuştur.

4. Ulusal İstihdam Stratejisi Hedeflerinin Değerlendirilmesi

Ulusal İstihdam Stratejisi kapsamında, işgücü piyasalarının yapısal sorunlarının çözümüne yönelik makroekonomik ve temel politika eksenli hedefler belirlenmiştir. Çalışmanın bu kısmında, belirlenen hedeflerin işgücü piyasalarının mevcut durumu ile uyumu ele alınacak, değişimlerin ne yönlü olduğu tartışılacaktır.

4.1. Makroekonomik Hedeflerin Değerlendirilmesi

2023'e kadar %5 seviyesine indirilmesi hedeflenen işsizlik oranı, 2016 Eylül döneminde %11,3 olarak gerçekteşmiş ve ulusal istihdam stratejisi hedeflerinin belirlendiği 2014'e göre 1,4 puan artmıştır.

2023'e kadar %55 seviyelerine yükseltilmesi hedeflenen istihdam oranı ise 2014'e kıyasla 1,3 puan artarak 2016 Eylül döneminde %46,8 seviyelerine yükselmiştir.

2023'e kadar %15'in altına indirilmesi hedeflenen tarım dışı sektörde kayıt dışı istihdam oranı, 2014'te %21,1 seviyelerinde iken 2016 Eylül dönemi itibari ile %22 düzeylerine yükselmiştir.

4.2. Temel Politika Eksenli Hedeflerin Değerlendirilmesi

Temel politika eksenli hedefler dört temel başlık altında ele alınacaktır.

4.2.1. Eğitim-İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi

2014'e kadar işgücü piyasasının önceliklerine göre hazırlanması hedeflenen ulusal meslek standartları ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ile uyumlu Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ), Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından hazırlanmıştır (www.myk.gov.tr, 2017).

2015'te İŞKUR personel sayısının 12 bine çıkarılması hedefi gerçekteşmemiştir. 2013 itibarıyla 8 bin 338 olan İŞKUR personeli sayısı, 2015'e geldiğinde 8 bin 151'e gerilemiştir. Toplam kadro sayısı 11 bin 139 olan İŞKUR'un, 8 bin 151 çalışanın 7 bin 582'si taşrada görev yapmakta iken 569'u merkezde görev yapmaktadır. Bu kapsamda çalışan personelin, 8.032'si memur, 119'u sözleşmeli statüdedir, Dolu kadronun %7'si merkez teşkilatında, % 93'ü taşra teşkilatında olup, kadroların doluluk oranı % 73'dür (İŞKUR, 2016:6).

Aktif işgücü piyasası programları kapsamında 2014'te toplamda 200.770, 2015'te ise 370.385 kişiye işgücü yetiştirme kursu verilmiştir. Bu rakamlar ile strateji hedefi olan 400 bin rakamının gerisinde kaldığı görülmektedir. İşgücü yetiştirme kurslarını 2014'te başarı ile bitirenlerin, kursu bitirdiği tarihten 2015 sonuna kadar işe yerleştirme oranı %38,4 olarak gerçekteşmiştir (İŞKUR, 2016: 71).

2023'e kadar % 15'lere çıkarılması hedeflenen hayat boyu öğrenmeye katılım oranı 2010'da %2,9 iken 2015'e geldiğinde %5,5 seviyelerine yükselmiştir (ec.europa.eu/eurostat, 2017).

4.2.2. İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması Hedefler

AB ülkelerinde 2015'te % 17,2 seviyelerinde olan ve 2023'e kadar AB ülkeleri seviyelerinde olması hedeflenen, kısmi süreli çalışanların toplam istihdama oranı 2015 itibari ile Türkiye'de %9,9 seviyesindedir (stats.oecd.org, 2017).

2023'te OECD ortalaması düzeyine getirilmesi hedeflenen ve 2014'te 0,64 olan İşçi İstihdam Etme Endeksi Değeri, 2016'da 0,87 seviyesine yükselmiştir (www.doingbusiness.org, 2017).

Esnek çalışanların sendikal hakları ve sosyal güvenlikleri ile ilgili iyileştirmeler sağlanması kapsamında; 4857 sayılı İş Kanununun 12 ve 13 üncü maddelerine istinaden kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile ev hizmetlerinde ay içinde 30 günden az çalışan sigortalıların, ay içerisinde kısmi çalıştıkları toplam sürelerin 7,5 saate bölünmesiyle çıkan sürenin sigortalıya hizmet olarak mal edilmesi imkanı getirilmiştir. Bu kapsamda çalışanlar da genel sağlık sigortası kapsamına alınmışlardır (www.sgk.gov.tr, 2017).

4.2.3. Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması

2023'e kadar kadınların işgücüne katılım oranının % 41 düzeyine çıkarılması ve kadınlarda kayıt dışı çalışma oranının % 30 seviyesine düşürülmesi hedeflenmektedir. 2012'de % 29,5 olan kadınların işgücüne katılım oranı, 2016 Eylül dönemi itibarıyla %33,5'e yükselmiştir. Diğer taraftan 2012'de %

54,2 düzeyinde gerçekleşen kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı 8,9 puan azalarak 2016 Eylül döneminde %45,3 seviyesine gerilemiştir (www.tuik.gov.tr, 2017).

Genel işsizlik oranlarına yaklaştırılması hedeflenen genç işsizlik oranı, hedeflerin belirlendiği 2014'te %17,9 iken 2016 Eylül döneminde 2 puanlık artış ile %19,9 seviyesine çıkmıştır (www.tuik.gov.tr, 2017).

2013 itibariyle kamu sektöründe 22 bin 302 engelli memur açık kontenjanının tamamı ile kamu ve özel sektörde 28 bin 864 engelli işçi açık kontenjanının tamamının 2015'e kadar doldurulması hedeflenmiştir. Ancak 2016'ya gelindiğinde engelli memur kotasının 64 bin 191 olduğu kamu sektöründe, 43 bin 151 engelli memur çalışmaktadır ve 21 bin 040 engelli memur açık kontenjanı bulunmaktadır (www.dpb.gov.tr, 2017). 2016 Kasım dönemi verilerine göre kamu sektörünün çalıştırmakla yükümlü olduğu engelli işçi kotasının ise aşıldığı görülmektedir. Kamu sektöründe çalıştırmakla yükümlü olunan engelli işçi sayısı 8 bin 122 iken çalışan engelli işçi sayısı 10 bin 555'dir. Diğer taraftan özel sektörün engelli işçi kontenjanındaki açık devam etmektedir. 2016'da çalıştırmakla yükümlü olunan işçi sayısı 107 bin 072 iken çalışan engelli işçi sayısı 92 bin 558'dir. Özel sektörün engelli işçi açık kontenjanının 14 bin 514 olduğu görülmektedir (www.aile.gov.tr, 2017).

2023'e kadar % 15'e indirilmesi hedeflenen uzun süreli işsizlerin oranı, 2012'deki % 24,9 seviyesinden, 2015 itibari ile %21,2 seviyelerine gerilemiştir (data.oecd.org, 2017).

4.2.4. İstihdam-Sosyal Koruma İlişkisinin Güçlendirilmesi

İşsizlik ödeneği alanların toplam işsizlere oranı, 2023'e kadar % 25'e yükseltilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda işsizlik ödeneği alanların toplam işsizlere oranı, 2012'de % 14,5 seviyelerinde iken 2015'te bu oran %19,3 seviyesine yükselmiştir. Bu dönemde işsizlik ödeneği alan kişi sayısı 589 bin 888'dir (İŞKUR, 2016:56).

2008, 2009 ve 2010 yıllarının ortalamasına göre; % 31 olan işsizlik ödeneği alanların işten çıkış tarihinden itibaren bir yıl içinde işe girenlerin oranının 2015'te % 40'a yükseltilmesi hedefi gerçekleştirilememiştir. 2014'te işsizlik ödeneği alanlardan, işten çıkış tarihinden itibaren 1 yıl içinde işe yerleştirilenlerin oranı %12,1 (İŞKUR, 2016:71) iken bu oran 2015'te %10,4 seviyesinde kalmıştır (İŞKUR, 2017:78).

2023'te sosyal yardım alanlardan çalışabilir durumda olanların tamamına iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunulması ve sosyal yardım alanlardan çalışabilir durumda olanların %25'inin bir yıl içerisinde işe yerleştirilmesi hedefleri kapsamında net verilere ulaşamamıştır. Sosyal yardım alıp almadığı ayırımına gidilmeden ulaşılan veriler ışığında, iş ve meslek danışmanlığı kapsamında, iş arayanlara yönelik 2016'da 3.687.358 kişi ile 4.072.924 bireysel görüşme, 1.185.264 kişinin katılımı ile de grup görüşmeleri yapılmıştır (İŞKUR, 2017:47).

Türkiye'de çocuk işgücünün boyutlarını ortaya koymak amacıyla 2006 ve 2012 yıllarında "Çocuk İşgücü Anketi" yapılmıştır. Anket sonuçlarına göre, 6-17 yaş grubundaki çocukların istihdam oranı % 5,9'dur. 2023'te özellikle sanayide ağır ve tehlikeli işlerde, sokakta ve mevsimlik gezici geçici tarımda gerçekleşen çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri tamamen ortadan kaldırılması, diğer alanlarda çocuk işçiliği ise % 2'nin altına düşürülmesi hedefi kapsamında ÇSGB ve ILO tarafından projeler yapılmaktadır. Bu kapsamda, çocuk işçiliğinin önlenmesi amacıyla ÇSGB ve ILO tarafından Ordu'da "Fındık Tarımında Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi Projesi" yürütülmektedir. (ÇSGB, 2016:101).

İstihdam-Sosyal Koruma İlişkisinin Güçlendirilmesi eksininde yer alan son temel hedef ise çalışan yoksulların oranının 2023'e kadar %5 seviyesine düşürülmesidir. Ulusal İstihdam Stratejisinde yer alan bu hedef doğrultusunda yerel ve uluslararası kaynakların taranmasına karşın güncel verilere ulaşamamıştır. Türkiye'de son olarak TUİK'in 2008'de yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre ücretli-maaşlı çalışanlarda yoksulluk, oranı % 5,9 iken, yevmiyeli çalışanlarda bu oran % 28,5, işverenlerde % 1,8, kendi hesabına çalışanlarda % 24,1 ve ücretsiz aile işçisi olanlarda ise % 32,0 olmuştur. 2008 yılında ekonomik olarak aktif olmayanların yoksulluk oranı % 13,7 iken, iş arayanların yoksulluk oranı % 17,7'dir.

SONUÇ

Çalışmanın giriş kısmında da belirtildiği üzere Ulusal İstihdam Stratejisi kapsamında, işgücü piyasalarının yapısal sorunlarının çözümüne yönelik makroekonomik ve temel politika eksenli hedefler belirlenmiştir. Sonuç kısmında, belirlenen hedeflerin işgücü piyasalarının mevcut durumu ve değişimlerin ne yönlü olduğu ele alınacaktır.

Ulusal İstihdam Stratejisi'nin makroekonomik hedefleri kapsamında 2023'e kadar; %5 seviyesine indirilmesi hedeflenen işsizlik oranı, %55 seviyelerine yükseltilmesi hedeflenen istihdam oranı ve %15'in altına indirilmesi hedeflenen tarım dışı sektörde kayıt dışı istihdam oranı, hedeflerinde geçmiş iki yıl içerisinde pozitif yönlü bir ilerlemenin olmadığı görülmektedir.

Ulusal İstihdam Stratejisi'nin temel politika eksenli hedeflerinden ilki olan Eğitim-İstihdam İlişkinin Güçlendirilmesi başlığı altında; 2014 sonuna kadar işgücü piyasasının önceliklerine göre hazırlanması hedeflenen, ulusal meslek standartları ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ile uyumlu Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ), Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından hazırlanmış, 2023'e kadar % 15'lere çıkarılması hedeflenen hayat boyu öğrenmeye katılım oranı ise iki yılda %2,6 artarak pozitif yönde gelişme kaydetmiştir. 2015'te İŞKUR personel sayısının 12 bine çıkarılması hedefi ise istenilen düzeyde gerçekleşmemiş, 8 bin 151 civarında personel sayısı ile negatif yönde seyretmiştir. Aktif işgücü piyasası programları kapsamında işgücü yetiştirme kursu alanların sayısı artmış ancak stratejide belirlenen 400 bin hedefi aşılamamıştır, 2014 ve 2015'te toplam 571 bin 155 kişiye işgücü yetiştirme kursu verilmiştir.

Ulusal İstihdam Stratejisi'nin temel politika eksenli hedeflerinden bir diğeri olan; İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması Hedefleri doğrultusunda; Türkiye için 2014'te 0,64 olan, İşçi İstihdam Etme Endeksi Değeri pozitif yönde ilerleme kaydederek 2016'da 0,87 seviyesine yükselmiştir. Esnek çalışanların sendikal hakları ve sosyal güvenlikleri ile ilgili iyileştirmeler sağlanması kapsamında; kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile ev hizmetlerinde çalışma süreleri bakımından iyileştirmeler yapılmış ve bu kapsamda çalışanlar genel sağlık sigortası kapsamına geçirilmiştir. 2023 yılına kadar AB ülkeleri seviyelerinde olması hedeflenen, kısmi süreli çalışanların toplam istihdama oranı AB ülkelerinde 2015 yılı itibari ile ortalama % 17,2 seviyelerindedir. 2010'da Türkiye'de %11,5 olan bu oran 2015 itibari ile %9,9 seviyesine düşerek hedeflenenin aksine negatif bir seyir izlemektedir.

Ulusal İstihdam Stratejisi'nin temel politika eksenli hedeflerinin üçüncü başlığı olan Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması kapsamında; 2016 itibari ile kadınların işgücüne katılım oranı %33,5'e yükselmiş ve kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı 8,9 puan azalarak %45,3 seviyesine gerilemiştir. Bu bağlamda kadınların istihdamı komsunda pozitif yönlü gelişmeler kaydedilmiştir. Genç işsizlik oranı, hedeflerin belirlendiği 2014'e göre 2 puanlık artış ile %19,9 seviyesinde negatif yönlü bir artış göstermiştir. Uzun süreli işsizlerin oranı ise azalarak %21,2 seviyelerine gerilemiştir. Ayrıca bu bağlamda; kamuda ve özel sektörde çalışan engelli sayısı artırılmış fakat açık kontenjanının tamamının 2015 yılına kadar doldurulması hedefi gerçekleşmemiştir. 2016'da kamuda 21 bin 040 engelli memur açık kontenjanı ve özel sektörde 14 bin 514 engelli işçi açık kontenjanı bulunmaktadır.

Ulusal İstihdam Stratejisi'nin temel politika eksenli hedeflerinin son başlığı olan İstihdam-Sosyal Koruma İlişkinin Güçlendirilmesi kapsamında ise; 2012'de işsizlik ödeneği alanların toplam işsizlere oranı, %14,5 seviyelerinde iken bu oran 2015 da %19,3 seviyelerine yükselmiştir İşsizlik ödeneği alanların işten çıkış tarihinden itibaren bir yıl içinde işe girenlerin oranını ise önceki yıllara göre negatif yönlü ilerleyerek %12'lerde kalmıştır.

Tüm bu değerlendirmeler sonucunda elde edilen veriler göstermektedir ki, ulusal istihdam stratejisinin hazırlandığı 2014'ten bu yana işgücü piyasalarının temel göstergelerindeki, politika eksenli ve makroekonomik hedeflerin yakalanması ülkemizin büyümesi, kalkınması ve işgücü piyasalarındaki sorunların çözülmesi açısından oldukça önemlidir. Bu hedefler doğrultusunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesindeki kurumların gayretleri açıktır. Hedeflerin bir kısmının gerçekleşmesine rağmen, halen iyileştirme yapılması gereken alanların olduğu göze çarpmaktadır.

Tüm kurumların, uyum içerisinde ellerindeki istatistiki bilgileri sağlıklı bir şekilde paylaşarak çalışması stratejideki hedeflerin tutturulması açısından oldukça önemlidir. Bu uyumun gerçekleşmesi ve stratejinin 2023 hedeflerinin yakalanabilmesi için, etkili koordinasyon ve ilgili birimlere bilgi akışının sağlanacağı teknik altyapı desteği sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI, (2017), Engelli ve Yaşlı Bireylere İlişkin İstatistiki Bilgiler,

<http://eyh.aile.gov.tr/uygulamalar/arge-ve-istatistik/engelli-ve-yasli-bireylere-iliskini%CC%87statistiki-bilgiler> (erişim, 05.02.2017)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI, (2016), Ulusal İstihdam Stratejisi 2014-2023 – 4.İzleme ve Değerlendirme Toplantısı Mevcut Durum Raporu, Ankara

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI, (2015), Ulusal İstihdam Stratejisi 2014-2023 - Eylem Planları 2014-2016, Ankara

DPB, (Devlet Personel Başkanlığı), (2017), Engelli Personel ve ÖMSS İstatistikleri,

<http://www.dpb.gov.tr/tr-tr/istatistikler/engelli-personel-ve-omss-istatistikleri> (erişim, 08.03.2017)

EUROSTAT, (2017), Aktive Population Rates,

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, (erişim, 17.02.2017)

EUROSTAT, (2017), Lifelong Learning Statistics,

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Lifelong_learning_statistics, (erişim, 17.02.2017)

İŞKUR (2016), Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü 2015 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara

İŞKUR (2017), Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü 2016 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara

MYK, (Mesleki Yeterlilik Kurumu), (2017),

<http://www.myk.gov.tr/index.php/en/tuerkiye-yeterlilikler-cercevesi> (erişim 04.03.2017)

OECD, (2017), Incidence of FTPT Employment,

http://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=FTPTC_I, (erişim, 02.03.2017)

OECD, (2017), Long-Term Unemployment Rate,

<https://data.oecd.org/unemp/long-term-unemployment-rate.htm>, (erişim, 02.03.2017)

SGK, (Sosyal Güvenlik Kurumu), (2017), Esnek Çalışma ve Sigortalılık,

http://www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/sgk+internet/sigortalilik/calisan/kismi_sureli_calisan/esnek_calisma_ve_sigortalilik, (erişim, 06.02.2017)

SGK, (Sosyal Güvenlik Kurumu), (2017), Kayıt Dışı İstihdam,

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/calisan/kayitdisi_istihdam/kayitdisi_istihdam_oranlari/kayitdisi_istihdam_orani (erişim, 10.02.2017)

TUİK, (Türkiye İstatistik Kurumu), (2017), İşgücü İstatistikleri,

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007 (erişim, 10.02.2017)